

vera u moć mašte

PEČAT VAROŠI SREMSKOKARLOVAČKE je pesnička nagrada koja se, već tradiciionalno, dodeljuje svake jeseni na Stražilovu, u okviru manifestacije »Brankovo kolo«. Do ove godine, nagradu su dodeljivali GLAS OMLADINE (sadašnji STAV) i »Brankovo kolo« iz Sremskih Karlovaca. Od STAV-a, koji više ne objavljuje poeziju, brigu o ovoj pesničkoj nagradi preuzeo je časopis POLJA. Pečat će se i dalje dodeljivati mladim pesnicima, ali sada za poeziju objavljenu na stranicama časopisa, kao što je to bio slučaj ove godine.

Ziri, koji je bio u sledećem sastavu: Simon Grabovac, predsednik, Laslo Blašković i Saša Radonjić, članovi, doneo je jednoglasnu odluku da se PEČAT VAROŠI SREMSKOKARLOVAČKE za 1989. godinu dodeli pesniku Vojislavu Karanoviću.

Vojislav Karanović je rođen 1961. godine u Subotici. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, na grupi za jugoslovenske i opštu književnost. Radi kao dramaturg, u redakciji dramskog programa Radio Novog Sada. Do sada je objavio dve knjige pesama: TASTATURA, 1986. i ZAPISNIK SA BUĐENJA, 1989. obe u izdanju Matice srpske.

Nagrada, koju dodeljuje časopis POLJA, neposredan je povod za ovaj razgovor.

— *Voleo bih da razgovaramo o poeziji, o književnosti kao nadgrađujući ukupnosti, kao aktivnosti koja se odvija na specifičnom, pre svega jezičkom, području. Ne interesuje me pojam, niti tragam za definicijama i zakonitostima, već za ličnim iskustvom koje je uvek različito, sebi svojstveno. Dakle, kakva je tvoja poetska praksa, tvoje dosadašnje iskustvo čitanja i pisanja?*

— *Morao bih prvo da priznam to da ja svoj iskustveni prostor još uvek više projektujem u budućnost, odnosno, da prava znanja i iskustva*

nog grada, kakav je na primer Lisabon, kao što to može da bude i doživljaj čitanja jednog pesnika, recimo Blejka. No, često je ove oblike sticanja iskustva teško razdvojiti, i sa sigurnošću reći: ovi stihovi i ova pesma nastali su kao posledica ovog iskustva, a neka druga pesma plod je onog drugog iskustva. Granica između njih je često zamagljena i nejasna, iskustva se prožimaju, mešaju i prelivaju jedno preko drugog, i na taj način ta dva vida saznanja grade jedan integralni iskustveni prostor.

Uostalom, poezija ne nastaje ni iz čega. Čitanje za pesnika, pored

razgovor sa
ovogodišnjim
dobitnikom
pečata
vojislavom
karanovićem

zapis o zapisničkom ovisniku

vojislav despotov

Od kako je impresionističko prihvatanje poezije izgubilo na ceni, i ona sama, poezija, veoma je izgubila na ceni.

I počela je da se gubi u svom postmodernističkom bescenju.

Da u hiruškoj operacionalizovanosti odvaja udove od tela, glavu od tela, naposljetku i samo telo od ničega; jezičku masu od stroge (jednosmerne) kontakativnosti.

Ni vladajuća plejada kritičara ne da potrošaču pezeije pravo na labav i klimav utisak, na tu divnu prvu loptu recepcije, niži prag.

Poezija mora da beži u sferu viših ključeva, u cirkus od sekundarnih i tercijarnih asocijacija, kotacija, primisli, ideja, koncepata.

Ne mora poezija više da predstavlja nešto, zato štomora da predstavlja gomilu značenja.

Nije lako nama.

Odgovornost u pisanju i čitanju ranije je počivala na saopštenju, sada se premešta na bezbroj mogućnosti u okrilju nervoznog saopštenja.

Vojislav Karanović, autor *Tastature* i *Zapsinika sa buđenja*, već se vraća u budno stanje čitanja i pisanja, ali sa znanjem o novom, izmenjenom statusu ljudskog tela i njegovog jezika.

Postaje pravi ovisnik od probudenosti o kojoj treba sastaviti zapisnik.

Jer, tzv. preglediva i popisiva stvarnost je, pre svega, pitanje dobrog i pažljivog jezičkog inventara.

Popis robe od olova i oblaka.

Druga knjiga *Vojislava Karanovića*, *Zapisnik sa buđenja*, deluje kao labum neverovatno preciznih veza ljudskog tela sa jezikom.

Veze su mistične i egzaktne.

Telo ulazi u betonsko (stakleno) metalni prostor. Telo drhti. Moglo bi od straha da peva, kao nekad, ravno i zanosno. Ili da cmizdri u vitmenovskoj veselosti.

1989. godine telo ne peva, ono drhti. Osetilo je da ulazi u neko drugo telo.

Drugo telo je nekadašnja utvara, danas stvrdila — jezik.

Pojedinačne reči su dogovorene. Nepisan je dogovor da ćemo baš takve i takve reči koristiti za pisanje.

Odavno smo se dogovorili.

Poezija semantičkog konkretizma slagala je reči u iznenadujućem redosledu. U nedogovorenem, bau-bau nizu.

Ali, to je strahovito bunčanje, jer se telo opiralo utapanju u pejsaž jezičke sobe.

Vojislav Karanović je nov čovek. On pušta da telo drhti; pritom ne peva i ne cmizdri; pušta da ga jezik, to novostvrdnuto biće, povuče u identifikatorski koitus.

Sad nema više ni Karanovića, ni prostora, sobe.

Telo je staro više miliona godina, jezik takode. Sad su, udavljeni jedno u drugom i međusobno prebrisani, opasniji i jači.

Sad se dogovorene reči u dogovorenom nizu sudaraju kao ludaci na mesečini, kao nedogovorena značenja sa nedogovorenim značenjima.

Ljudsko telo je pametnije od krvi i mesa praistorijske telesne a ova nova poezija prevazilazi poetiku bunčanja, onu poetiku u kojoj caruje sentimentalnost, avangardistički postupak igre sa evergreen-značenjima.

Engleski pesnik *Bob Cobbing* nas je opominjao da poezija odavno ne pripada književnosti a *Darvin* da uskoro ni telo neće pripadati prirodi.

Poezija *Vojislava Karanovića* opominje da je potrebno pravo na klimav osećaj, na tanku vezu sa civilizacijom, na slabšan utisak koji ukazuje da je od kombinacije tela i jezika stvoreno novo biće, *creature*, popisana stvarnost, sva implozivna u tekstu.

tek očekujem. Uz to, uvek sam sa rezervom primao svaki takav pokušaj, koji bi išao za tim da kroz ovakav, diskurzivan govor iskaže nečije lično pesničko iskustvo. Imao sam utisak da se na taj način to autentično, nepovoljivo iskustvo upravo falsifikuje, da se, hteli mi to ili ne, kroz ovakav oblik govora ono svodi na jedan opštiji, pesnički ili kulturni, obrazac. Po svoj prilici, to je posledica potpuno različite upotrebe jezika. Svaka pesma na neki način jeste i govor o poeziji. Zato i mislim da se to lično pesničko iskustvo na pravi način može sagledati samo putem čitanja stihova. Sve drugo je prevod, posredovanje, tek ovlašni snimak. No, možda vredi truda pokušaj da se, ako ništa drugo, oko ovog prevoda potrudim da ispadne što bolje.

— *Koliko se to što saznaješ čitajući odražava na tvoje pisanje? A koliko tvoje pisanje podupiru autentične životne matrice?*

— *Ta dva vida saznanja, ta dva oblika sticanja iskustva za mene su potpuno ravnopravni. To može da se vidi čak i ovlašnim čitanjem mojih stihova. Impuls za nastajanje pesme može da bude doživljaj jed-*

svoje sazajne funkcije, ima i značaj ovladavanja medijem, jezikom. Kao što je samo po sebi jasno da ako u reč, u jezik poezije nije utkano lično životno iskustvo, jedno individualno osećanje života — da će pesma u tom slučaju biti tek iskičena antificijelna ljuštura, ispod koje nema ničega.

— *Šta je književnost za tebe: kontemplacija stvarnosti, ili njeno izbegavanje i zatvaranje u kulu od metafora, ili nešto drugo?*

— *Da bih na ovo pitanje odgovorio, morao bih da učinim prethodno razgraničenje, u žanrovskom smislu. Za dramske i prozne književne oblike, čini mi se, jedna od primarnih intencija jeste upravo kontemplacija stvarnosti. Barem kada je reč o globalnom usmerenju. Uz, naravno, uvek prisutnu dilemu: šta je to stvarnost? i koliki opseg mi određujemo tom pojmu? Ipak, teško bi se od ovoga moglo načiniti pravilo; suviše ima izuzetaka.*

Sa poezijom stvar stoji drugačije. Pesništvo, ono vrhunsko barem, jeste u isto vreme i kontemplacija stvarnosti i njeno izbegavanje, zatva-